

นักธุรกิจกับการเมือง : การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นายประกาศศักดิ์ ชานินพงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

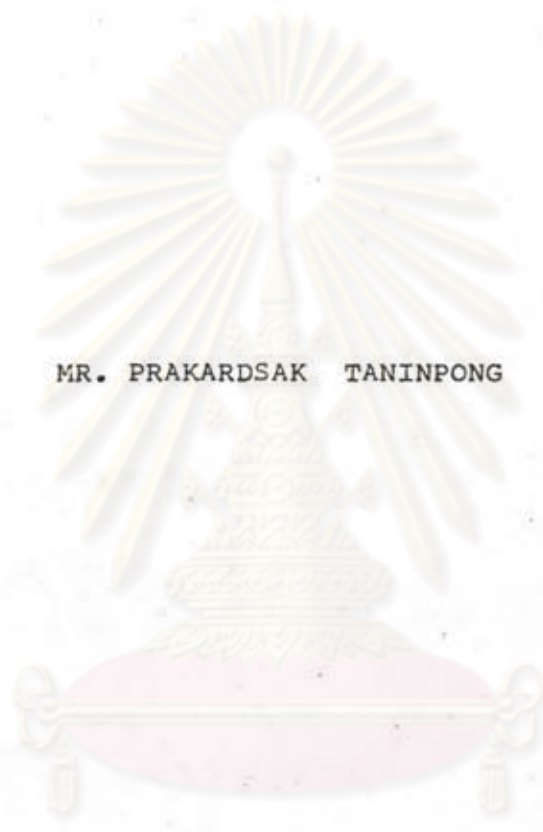
ISBN 974 - 564 - 762 - 4

009082

I16088025

BUSINESSMEN AND POLITICS :

A STUDY ON ATTITUDE TOWARDS POLITICAL PARTICIPATION

MR. PRAKARDSAK TANINPONG

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ISBN 974 - 564 - 762 - 4

หัวข้อวิทยานิพนธ์   นักธุรกิจกับการเมือง : การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 ทางการเมือง

ชื่อนิสิต   นายประกาศศักดิ์ ขานินพงศ์

อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์
                                   รองศาสตราจารย์ แฉ่งน้อย นະมาตร์

ภาควิชา   การปกครอง

ปีการศึกษา   2527

บทคัดย่อ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้กำหนดสาระสำคัญในการระดมความร่วมมือจากเอกชนเพื่อมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล วิธีการเช่นนี้อาจทำให้การบริหารงานทางด้านเศรษฐกิจประสบความสำเร็จเร็วขึ้น ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาถึงทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาถึงทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง อันได้แก่ ประเภทของธุรกิจ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ อายุ และระยะเวลาในการทำงาน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการส่งแบบสอบถามและสัมภาษณ์นักธุรกิจระดับบริหารจากหน่วยงานธุรกิจขนาดใหญ่จำนวน 210 คน ได้แบบสอบถามคืนมา 202 ชุด แต่ไม่สมบูรณ์ 4 ชุด คงใช้ได้เพียง 198 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.3 ธุรกิจที่เป็นกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมลักษณะงาน 7 ประเภทคือ การเงิน การบริการ อุตสาหกรรม การเกษตร นำเข้าและส่งออก สิ่งทอ อิโตรเลียม และอุปโภคบริโภค การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ Cross Tabulation (χ^2) และ Analysis of Variance

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ในปัจจุบันนี้บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจได้เพิ่มมากขึ้น โดยผู้ได้จากอัตราการร้อยละของการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน

ปัจจุบันมีสูงมาก มีผู้เข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไม่น้อย และส่วนมากต้องการเข้ามา
มีส่วนในการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจ เพื่อรักษายลประโยชน์
ของกลุ่มตนเองไว้ นอกจากนั้นอิทธิพลของกลุ่มธุรกิจได้เพิ่มมากขึ้นทุกที

การศึกษาวิจัยสามารถพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้ คือนักธุรกิจจากต่างประเทศกัน
จะมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันไป นักธุรกิจที่ระดับการศึกษา
ระดับรายได้แตกต่างกัน บ้างก็เห็นว่าไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
และพบว่าปัจจัยอายุและระยะเวลาในการทำงานของนักธุรกิจที่แตกต่างกันไม่มี
ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ประการใด ส่วนนักธุรกิจที่ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองจะมีทัศนคติเกี่ยวกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่านักธุรกิจ
ที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

โดยทั่วไปแล้ว ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการที่นักธุรกิจภาคเอกชนจะเข้ามามีบทบาท
ในการกำหนดนโยบายสาธารณะบางประการ แต่การเข้าร่วมนั้นควรอยู่ในกฎเกณฑ์
ที่ถูกต้อง มีการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมให้มากที่สุดไม่ใช่คำนึงถึงผลประโยชน์
ส่วนตนมากเกินไป จึง เป็นหน้าที่ของหัวหน้าคณะผู้บริหารประเทศที่จะต้องคอยควบคุมให้
มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักธุรกิจให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์อันคำนึงถึงผลประโยชน์
ส่วนรวมของประเทศสูงสุด ในขณะที่เดียวกันก็ควรจะมีการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มหรือ
พรรคการเมืองต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ และข้อตกลงหรือการตัดสินใจของ
รัฐบาลควรจะมาจากการประนีประนอมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งกลุ่ม
นักธุรกิจด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Businessmen and Politics :
                                A Study on Attitude towards Political
                                Participation

Name   Mr. Prakardsak Taninpong

Thesis Advisor   Associate Professor. Withaya Sucharithanaruges, Ph.D.
                                Associate Professor. Nangnoi Namatra

Department   Government

Academic Year   1984

ABSTRACT

The Fifth National Economic and Social Development Plan makes the point to encourage private sector cooperation in the development of the nation which, in a way, can reduce some burden shouldered by the government. It might as well have some positive effect on the economic management. It is thus of interest to find out about the attitude of businessmen on political participation. This researcher aims at finding out about the attitude of some businessmen. The research will look in to elements or factors affecting political participation such as type of business, level of education of the businessmen, level of their income. Their age and duration of their working period.

In this study, the researcher sends out questionnaires to as well as interviews some large business concerns of about 210 persons in all. Two hundred and two questionnaires are returned, out of which four are incomplet, thus leaving the usable questionnaires of 198 or about 94.3 percent of the kind of business covered.

The sampling population encompasses seven categories of business. They are : financial service, agricultural industry, export-import textile, petroleum, and consumer. Cross tabulation (X^2) and analysis of variance are utilized to study the data gathered.

The research finds out that, at the present businessmen are more interested in political participation which is shown by higher percentage of their participation. A number of them joins political parties while a large number wants to participate whereby they can have a say in economic policy-making, at least of safeguard their own interest if not to be more influential.

The hypothesis is confirmed that businessmen of different business concern do not share the same attitude toward political participation. Businessmen with different level of education and level of income do not share the same attitude toward political participation either. However, age and duration of working period do not have any effect upon political participation those businessmen who have already held political positions are more inclined to participate in political affairs.

On the whole, the researcher is of the opinion that businessmen should have more role in determining public policy. However, their share should be appropriate. That is to say they should be more public minded. It is thus a responsibility of the government to see to it that political participation by the businessmen are within the domain that takes public interest into high consideration. At the same time, opinion from political parties or groups must be taken into account. It might as well be that the government must know how to make a compromise whereby the needs of various groups including that of the businessmen are incorporated.

กิติกรรมประกาศ

มูลเหตุจูงใจในการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนักธุรกิจกับการเมือง : การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองครั้งนี้ เกิดจากการศึกษาวิชาสัมมนาปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของไทย ซึ่งรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ บรรยายและสัมมนาในชั้นเรียน ทำให้ได้ทราบปัญหาต่าง ๆ ของประเทศซึ่งเป็นแรงจูงใจต่อการกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

อย่างไรก็ดีวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สำเร็จได้เลย หากปราศจากความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่ายที่คอยให้แนวทางและกำลังใจสนับสนุนให้ผู้วิจัยสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

ประการแรกวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นรูปร่างขึ้นมาได้ก็โดยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์ ท่านหัวหน้าภาควิชาซึ่งท่านยินดีรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและคอยให้คำแนะนำแก้ไขการเขียน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสตราจารย์ จรุง สุกภาพ ท่านคณบดีท่านใดที่คอยแนะนำและเอื้ออารีมาตั้งแต่ต้น

รองศาสตราจารย์ แน่งน้อย นະมาตร์ ท่านช่วยตรวจและแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลและสถิติ

และที่สำคัญผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่ยินดีรับ เป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทำให้ปัญหาคลี่คลายไปด้วยดี

อีกท่านหนึ่งที่ผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างสูงคือ คุณสมิต สัตตบุตร แห่งธนาคารไทยพาณิชย์ที่ยินดีรับ เชิญมาเป็นกรรมการ

บุคคลดังกล่าวผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงและจะขอรำลึกถึงความเมตตาของท่านตลอดไป

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณสุณี โรจนรัตน์ ผู้วิจัยสารนิพนธ์เรื่อง "สถาบันธุรกิจไทย
กับบทบาททางการ เมือง" ศึกษากรณีความเข้าใจบทบาททางการ เมืองของตนเองของ
ผู้นำสถาบันธุรกิจ ซึ่งผู้วิจัยได้แนวคิดส่วนหนึ่งจากแบบสอบถามของท่าน

อนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณภราดร จุลชาติ คุณปริศณี ศิลปพันธ์ และคุณปาสีรัฐ
ศิลปพันธ์ ที่คอยอำนวยความสะดวกในการส่งแบบสอบถามและหาข้อมูลประกอบ

หากวิทยานิพนธ์นี้คงมีคุณค่าอยู่บ้างไม่มากก็น้อย ผู้เขียนขอให้ได้เป็นส่วนประกอบ
ในการศึกษาวิจัยต่อ ๆ ไป แต่หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขออภัยในความ
บกพร่องของผู้เขียนเพียงผู้เดียว.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
สภาพทั่วไปของปัญหา	1
ความสำคัญของปัญหา	9
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	11
สมมติฐานในการศึกษา	11
ขอบเขตของการศึกษา	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
ข้อจำกัดในการศึกษา	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
การ เสนอบทวิจัย	13
2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	15
ทัศนคติทางการ เมือง	16
ความหมายของทัศนคติ	16
การมีส่วนร่วมทางการ เมือง	21
ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการ เมือง	22
ขอบเขตของการมีส่วนร่วมทางการ เมือง	29
รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการ เมือง	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	33
การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่เอื้อต่อการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย	41
3 ระเบียบวิธีในการวิจัย	52
วิธีการดำเนินงาน	52
ประชากรในการวิจัย	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	59
รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
5 สรุปและข้อคิดเห็น	97
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	
- ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม	119
- ภาคผนวก ข. สูตรที่ใช้ในการคำนวณ	131
ประวัติผู้เขียน	134

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของนักธุรกิจที่ใช้เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตามเพศ	60
2	แสดงจำนวนและร้อยละของนักธุรกิจที่ใช้เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตามอายุ	61
3	แสดงจำนวนและร้อยละของนักธุรกิจที่ใช้เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตามระดับการศึกษา	61
4	แสดงจำนวนและร้อยละของนักธุรกิจที่ใช้เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตามศาสนา	62
5	แสดงจำนวนและร้อยละของนักธุรกิจที่ใช้เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตามระยะเวลาในการทำงาน	63
6	แสดงจำนวนและร้อยละของนักธุรกิจที่ใช้เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน	64
7	แสดงจำนวนและอัตราร้อยละของนักธุรกิจจำแนกตาม ประเภทธุรกิจ	65
8	แสดงจำนวนและร้อยละของนักธุรกิจที่ใช้เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตามสถานภาพทางการเมือง	66
9	แสดงจำนวนและร้อยละของนักธุรกิจที่ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองว่าก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบอาชีพอะไร	66
10	แสดงจำนวนและร้อยละของนักธุรกิจที่เป็นตัวอย่าง ในการช่วยเหลือทางการเมือง	67
11	แสดงจำนวนและร้อยละของนักธุรกิจโดยจำแนกตาม รูปแบบของการศึกษามหาวิทยาลัยทางการเมือง	68
12	แสดงจำนวนนักธุรกิจผู้ตอบแบบสอบถามค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามแต่ละข้อในเรื่องเกี่ยวกับความ เข้าใจบทบาททางการเมืองและการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของนักธุรกิจ	69

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของนักธุรกิจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	78
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	80
15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเวลาในการทำงานกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	82
16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	84
17	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของธุรกิจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	86
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างนักธุรกิจที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับไม่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง	89
19	การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของกลุ่มระดับการศึกษาต่าง ๆ กับทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	91
20	การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของกลุ่มระดับรายได้ต่าง ๆ กับทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	92
21	การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของกลุ่มประเภทธุรกิจต่าง ๆ กับทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	93
22	การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของกลุ่มนักธุรกิจที่มีสถานภาพทางการเมืองกับทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	94